

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Sange til 28de Mai i Danske Samfund Danske Folke-Fester en Røst fra Danske Samfund

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Sange til 28de Mai i Danske Samfund Danske Folke-Fester en Røst fra Danske Samfund", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1842_720-intro-shoot-idm83.pdf (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Anledning

Anledningen til at udgive det lille sanghæfte med to sange, *Sange til 28de Mai i Danske Samfund*, var den årlige fejring af netop 28. maj i Danske Samfund 1842. En uges tid senere blev sangene genoptrykt med ganske få ændringer i udgivelsen *Danske Folke-Fester en Røst fra Danske Samfund* sammen med den tale, Grundtvig havde holdt i forbindelse med afsyngelsen af sangene. I et brev til vennen Gunni Busck, dateret den 31. maj, skriver Grundtvig, at "Talen er nu lidt mere udført under Trykken", dvs. mere udførlig end den, han rent faktisk holdt (Bech 1878, s. 259).

Danske Samfund

Foredragsforeningen Danske Samfund var blevet dannet i foråret 1839, og Grundtvig havde været med fra begyndelsen af selskabets historie (Lundgreen-Nielsen 1992, s. 31-79). I de første år var han en af de flittigste talere på møderne, se fx indledningen til "Det Danske Samfund". Grundtvig skrev også ofte sange til møderne, hvoraf en stor del senere blev udgivet i sangbogen *Viser og Sange for Danske Samfund*, der kom i flere oplag i løbet af 1840'erne.

Sange til 28de Mai i Danske Samfund

"Slaverne raadte på Østersø"

Den overskriftsløse vise kaster et nostalgisk blik tilbage på valdemarstiden, dvs. tidsrummet ca. 1157-1241. Det var en tid, hvor Danmark løbende blev angrebet af venderne, et slavisk folkeslag på Østersøens sydkyst. Tiden var stadig præget af den netop overståede kamp om den danske trone, hvor en række rivaliserende stormænd alle mente, at netop deres slægt var berettiget til at sidde på kongemagten. Valdemar den Store var gået ud af borgerkrigen som sejrherre og enekonge i 1157. Når Grundtvig fremhæver denne periode, kan det være for at pointere, at der efter en ufredsperiode kan komme en ny og roligere tid. Samtidig var perioden præget af et stærkt samarbejde mellem kirke og stat (Absalon) og kulturel fremgang (Saxo). På den anden side kan man notere sig, at valdemarstiden også endte med, at Danmarks herredømme over Østersøen, som havde været på sit højdepunkt 1222-1223, var smuldret. Ikke desto mindre udtrykker han alligevel et håb om, at valdemarstiden vil genoprinde (strofe 21).

Melodi

Grundtvig angiver, at det er melodien til folkevisen *Esbern Snare* (DgF 131E), der kan anvendes til hans sang. Denne folkevise med førstelinjen "Dan Konning og Hr. Asbiørn Snare" blev trykt første gang i Peder Syvs såkaldte *Tohundredviser* (1695) som nr. 40 i del 4. Grundtvig har fx kunnet finde melodien i Abrahamson, Nyerup og Rahbeks folkeviseudgave, *Udvalgte Danske Viser* (1814, bind 5, s. XXXVII, som melodi til dette værks nr. 66). Hermed er der tale om en helt traditionel folkevisemelodi til en tolinjet folkevise. Grundtvig har desuden overtaget både mellem- og omkvæd næsten ordret. Grundtvig ejede begge disse bøger.

Det giver god mening at synge om netop valdemarstiden til en folkevisemelodi, for på Grundtvigs tid mente de fleste, at folkeviserne stammede tilbage fra præcis denne periode. Samtidig var *Esbern Snare* en af valdemarstidens heltmodige personligheder.

"Danmark under Vinters Hjerte"

Hæftets anden vise mindes tre store begivenheder i Danmarks historie, der er værd at erindre. Selv om visen første gang er blevet sunget i slutningen af maj, leder førstelinjen tankerne hen på en anden og koldere årstid. Det er der en god grund til.

Forslag til tre danske nationaldage

Ser man kun på sidste strofes "Medens Vinter-Storme brage, / Knopper melde Vaar, / Til, om Sommeren hiin unge", kunne man tro, at de tre mærkedage måtte være de tre store kristne højtider: jul, påske og pinse (strofe 7). Grundtvig er fuldt ud klar over dette, hvilket også fremgår af den tale, han holdt ved samme lejlighed, og som blev trykt en uges tid senere (1842b, s. 12).

Visen skal derfor ses som Grundtvigs forslag til at indføre verdslige danske nationaldage (Adriansen 2006, s. 70 f.). Han forestiller sig, at der er netop tre, der alle falder i kalenderårets første halvdel, og som man bør fejre. På denne tid havde Danmark ingen fast nationaldag eller -dage, men festligholdt fx kongens og dronningens fødselsdage, sølvbryllupsdage og lignende. Grundtvig trækker tre begivenheder fra danmarkshistorien frem, der hvert år var blevet markeret i Danske Samfund (*Bibliografien 2*, s. 180). Det drejer sig om: 11. februar, 2. april og 28. maj. Mindedagene havde særlig betydning for hver deres befolkningsgruppe: Den 11. februar var for københavnernes, den 2. april for sømændene og den 28. maj for bønderne (Lundgreen-Nielsen 1992, s. 69).

Den 11. februar: Stormen på København

Under en af de mange krige mellem Danmark og Sverige i løbet af 1600-tallet havde Sverige i august 1658 indledt en belejring af København, både fra land- og søsiden. Vinteren 1658-1659 blev meget hård, og Øresund og voldgrave frøs let til, så københavnernes prøvede at holde våger i isen åbne for at hindre fjenden i at forcere forsvarsværkerne. Natten mellem den 10. og 11. februar 1659 angreb svenskerne talstærkt byen, men da København havde pålidelige efterretninger om angrebet, som koncentrerede sig om Slotsholmen, blev svenskerne slået tilbage i det, der efterfølgende kaldtes Stormen på København. Militært set var det dog søslaget i Øresund 29. oktober 1658, der var vendepunktet, for dermed var indeslutningen fra søsiden brudt, og nederlænderne var til stede militært, politisk og med forsyninger. Alligevel det blev stormen på København 11. februar 1659, der blev knæsat som den nationale, kirkelige mindedag, en taksigelsesfest.

Indtil 1766 var 11. februar blevet fejret, men fejringen var herefter uheldig, da Christian 7.s søster Sophie Magdalene var blevet formælet med den svenske kronprins, senere Gustav 3. (Olden-Jørgensen 2011, s. 55).

* Stormgade bag Nationalmuseet i København er opkaldt efter denne begivenhed og ligger præcis, hvor svenskernes hovedangreb dengang satte ind.

Den 2. april: Slaget på Reden

Slaget på Københavns Red fandt sted skærtorsdag, den 2. april 1801, under Englandskrigene. Englænderne angreb til søs under kommando af lord Horatio Nelson, "*Engelands berømte Vovehals*" (1842b, s. 13), og danskerne havde under kommandør Olfert Fischer oprettet en defensionslinje i Kongedybet i Øresund ud for København. Defensionslinjen bestod af såkaldte blokskibe, dvs. linjeskibe uden master, sejl etc., som blev bugseret ud og lagt på linje, så de kunne skyde — en slags flydende, men ubevægelige befæstninger. Krigsskibe som englændernes var der ikke tale om. Englændernes formål med angrebet var at få Danmark til at træde ud af Det væbnede Neutralitetsforbund, som i 1800 var blevet indgået mellem Rusland, Danmark-Norge og Sverige (og efterfølgende tiltrådt af Preussen). Forbundet rettede sig først og fremmest mod Frankrig og dets førstekonsul, den senere kejser Napoleon Bonaparte (Feldbæk).

*Peter Willemoes, til hvem Grundtvig i 1810 havde skrevet den kendte sang "Kommer hid, I Piger smaae", udmærkede sig under slaget, men ikke nok til at bringe danskerne sejr (se evt. indledningen til denne sang). Dybest set var kampen var håbløs helt fra begyndelsen og modstanden symbolsk, men netop derfor vigtig.

Da forsvarslinjerne næsten var nedkæmpet, var englænderne klar til at indlede et bombardement af hovedstaden. Derfor besluttede den daværende kronprins Frederik at indlede forhandlinger, der endte med,

at Danmark indvilgede i at udtræde af Neutralitetsforbundet.

*Først i 1807 gjorde englænderne alvor af at bombardere København. Ved dette det første bombardement af en europæisk hovedstad regnede det med granater gennem tre nætter 2.-4. september, og englænderne bombede således byen sønder og sammen. I 1807 havde kronprinsen endda forladt byen før englændernes angreb, og efter angrebet bortførte englænderne den danske flåde. Særligt i lyset af denne senere begivenhed var det dengang almindeligt at betragte udfaldet i 1801 som lidt af en sejr.

Den 28. maj: Stænderforsamlingerne

Den sidste mindeværdige begivenhed er oprettelsen af de rådgivende provinsialstænder (ofte kaldet stænderforsamlingerne). I 1842 var det 11 år siden, at stænderforsamlingerne i kongeriget Danmark og hertugdømmerne Slesvig og Holsten blev indført ved kongelig forordning af 28. maj 1831 af den daværende konge, Frederik 6. Stænderforsamlingerne samledes dog først fra 1835. Der var fire stænderforsamlinger — i Itzehoe for hertugdømmet Holsten, i Slesvig by for hertugdømmet Slesvig, i Viborg for Jylland og i Roskilde for Øerne (Scocozza & Jensen 1999, s. 216). Valgretten og valgbarheden hertil var knyttet til ejendom, så der var få præster og andre akademikere i forsamlingerne, men Danske Samfund, som rekrutterede en del af sine medlemmer blandt håndværkere og akademikere, havde ikke desto mindre siden sin oprettelse i 1839 forventet sig meget af disse stænderforsamlinger.

* Stænderforsamlingerne bestod af repræsentanter for godsejere, selvejerbønder, fæstere og byernes grundejere. Kun mandlige ejendomsbesiddere, der var fyldt 25 år og ejede eller fæstede ejendom af en vis størrelse, havde valgret, dvs. knap 3% af befolkningen. Alligevel blev konstruktionen betragtet som et skridt på vejen mod et mere folkeligt styre. Forsamlingerne kunne foreslå ny lovgivning eller debattere om politiske og praktiske emner, fx skolevæsenet. De afholdt månedlange møder hvert andet år. Offentligheden kunne læse referater fra møderne i *Stændertidende*, forløberen for *Rigsdagstidende* (Vammen).

Grunden til dette for en enevældig konge usædvanlige skridt var, at Danmark ved Wienerkongressen i 1815 havde forpligtet sig til at lade Holsten, der som hertugdømme indgik i Det Tyske Forbund, få sin egen stænderforsamling. Ved at oprette fire forsamlinger for de fire landsdele gjorde kongen ikke forskel på hertugdømmerne og det øvrige Danmark. Julirevolutionen 1830 i Frankrig havde udløst en bølge af liberal uro i Europa, og Frederik 6. så sig derfor efterhånden nødsaget til at dæmme op for de politiske krav. Fejringen af oprettelsen af disse forsamlinger er selve baggrunden for nærværende udgivelser, og Danske Samfund højtideligholdt dagen hvert år. For mange af medlemmerne var det årets vigtigste dag.

Melodi

Grundtvig angiver den melodi, der forbindes med Laurids Koks gamle *Danmark, dejligst Vang og Vænge* (før 1695). Eftersom han bruger den meget ofte, er den muligvis en af Grundtvigs yndlingsmelodier. Den stammer fra juristen og pædagogen Poul Edvard Rasmussens hånd og blev trykt første gang i Abrahamson, Nyerup & Rahbek 1814 (bind 5, s. LXXIV). Rasmussen hævdede dog, at han blot havde nedskrevet en allerede eksisterende melodi. Læs evt. mere om melodien i indledningen til "Thyre Dannebods Vise" (1817).

Danske Folke-Fester

Allerede måneden efter at viserne var udkommet til brug for selve mødet i Danske Samfund, blev de genoptrykt i et lille hæfte med titlen *Danske Folke-Fester* — sammen med den tale, som Grundtvig havde holdt i samfundet den 28. maj. Om talen skrev Grundtvig i et brev til Gunni Busck: "Jeg talde denne Gang vel mest om Ungdommen og vor Statsforfatning" (Bech 1878, s. 259). Men han redegjorde også nærmere for valget af de tre festdage, han havde foreslået i visen "Danmark under Vinters Hjerter".

Talen "28 Mai"

Festdage og konstitution

I talen uddyber Grundtvig, hvorfor han har valgt netop de tre historiske begivenheder, han har. Ved titlen på det lille hæfte, *Danske Folke-Fester*, har han angivet, at han plæderer for, at der i Danmark skal indføres tre fælles festdage, som hele folket vil kunne deltage i, og som er uafhængige af den siddende konge og hans familie. Han ønsker at samle Danmark om vigtige nationale begivenheder.

Det er påfaldende, at to ud af de tre begivenheder, som blev mindet i Danske Samfund, og som Grundtvig gerne så fejret i hele landet, har fundet sted i hans egen levetid, nemlig Slaget på Reden (1801) og oprettelsen af de rådgivende stænderforsamlinger (1831). Kun Stormen på København ligger før hans tid (1659). Tilbagevisningen af det svenske angreb dengang ledte til frem til den danske enevælde i 1660 via en koalition mellem kongen Frederik 3. og det københavnske borgerskab. Grundtvig kalder ligefrem indførelsen af enevælden for en af "Venne-Gaverne" (1842b, s. 24).

* Enevælden gjorde kongedømmet absolut og arveligt. Den begrænsede bl.a. adelens magt, som i perioder indtil da havde været ganske omfattende og til tider søgte at lamme kongens handlefrihed. Middelalderen igennem havde danske konger måttet underskrive håndfæstninger, inden de kunne blive hyldet som konger. Grundtvig anskuer begivenhederne op til 1660 som borgerskabets sejr "over en dybt rodfæstet Adels-Vælde" (1842b, s. 12).

Man kunne forestille sig andre vigtige danmarkshistoriske begivenheder, der kunne fejres, fx Slaget i Køge bugt, 29. juni 1677, eller Slaget ved Lyndanisse, 15. juni 1219, hvor Danneborg efter sigende skulle være faldet ned fra himlen (se også Adriansen 2006, s. 72). Men Grundtvig vælger tre begivenheder, der direkte eller indirekte har noget med styreform eller selvstændighed at gøre.

Natur-Loven

Yderligere søger han i talen at udvikle to ting, dels "en *Natur-Lov* for Menneske-Livet", dels et "*Historisk Vidnesbyrd om Danmark*" (1842b, s. 7). Ved naturloven forstår Grundtvig, at såvel mennesket som et helt folk udvikler sig som fx planterne, idet mennesket (eller folket) har sin rod i fortidens hændelser og sin frugt eller fremtid i børnene:

for at blomstre, maa Folke-Livet søge sin Rod hos Fædrene og vente sin Frugt af Børnene, og vi veed Alle, det er *Mindet*, eller den levende og kiærlige Ihukommelse, der indvortes knytter os til Forfædrene og Efterslægten til os (1842b, s. 7).

Således knyttes liv og historie sammen for såvel den enkelte som for hele folket.

Ungdommen

I forbindelse med både de lidt ældre historiske begivenheder og fejringen 28. maj beskylder Grundtvig ungdommen for to ting: Dels har den ikke tilstrækkelig historisk viden til virkelig at forstå, hvorfor Grundtvig har valgt, som han har, dels skoses den for ikke at ville lade sig nøje med det "Folke-Raad", dvs. de rådgivende stænderforsamlinger, se afsnittet om Stænderforsamlingerne, som Frederik 6. følte sig politisk presset til at tage initiativet til i 1831. Grundtvig mener derimod, at

Kongen, efter den *Danske Constitution*, har ingen *Haand-Fæstning*, og *Folket* ingen *Mund-Kurv*, saavist har derved baade Konge og Folk faaet den *Frihed*, de behøve, for at sammenvirke til fælles Bedste, saa, hvis Ungdommen virkelig ønsker det *Danske Folk* Frihed til at udvikle sig efter sine Anlæg og Hjertens-Lyst, og ønsker Danmark en blomstrende Tilstand, da veed den [dvs. ungdommen] slet ikke hvad den selv siger, naar den kalder den fri Folke-Stemme ubetydelig og kræver *lovgivende* Myndighed for *Folkeraadet* (1842b, s. 24 f.).

I Grundtvigs perspektiv er det, som om ungdommen ikke værdsætter den nuværende konstitution, og Grundtvig tror, at ungdommen vil gå videre ad vejen mod en friere forfatning, skønt styret efter hans mening er godt, som det er. Han opfatter ungdommen som uinteresset i fortidens historie, men ikke i samtidens politik (1842b, s. 24). Livet igennem var Grundtvig en varm tilhænger af enevælden som statsform, og han var meget begejstret for kongeembedets daværende indehaver, Christian 8.

Oplysning og uddannelse

En anden af Grundtvigs kongstanker i denne periode, nemlig tanken om en fri højskole, bliver også fremlagt. Hermed mener han en højere læreanstalt, der tager udgangspunkt i dansk sprog og kultur, ikke i latinskoleundervisningen og kravene til eksamination på latin i mange af universitetets fag. Han beskylder også samtidens skolesystem for at have fremelsket en forkert form for ungdom:

vi maae betænke, at alle vore Skoler, *høie og lave*, kun har været skikkede til at danne en *selvklog, indbildsk og hovmestererende* Ungdom (1842b, s. 17 f.).

Han mener, at "vor Ungdom er barnlig uvidende om de allerførste Grunde i borgerlig Selskabs-Indretning [dvs. samfundsindretning] og Folke-Styrelse, ja, veed ikke engang, at Danmark har en 'Constitution' ligesaavel som *Norge* eller *Engeland*" (1842b, s. 19). Det er ham derfor magtpåliggende, at det bliver klart, at det ikke er "større Rettigheder, men mere *folkelig* Kundskab og Vidskab, det fattes, for at give den fri Folke-Stemme Kraft og Gyldighed" (s. 26).

For Grundtvig er det således indlysende, at den spirende mulighed for, at folket kan ytre sig, kræver, at folket er veluddannet nok til også at kunne formulere sig. Derfor handler hele sidste del af talen om bedre uddannelse af ungdommen og rummer argumentation for, at den herskende styreform ikke blot er god nok, som den er, men faktisk den bedste, uanset især ungdommens krav om stænderforsamlingernes ret til fx at indgå som lovgivende og ikke bare rådgivende (s. 24). Oplysning og tid til at slå igennem er en forudsætning for alt. Grundtvig får diskret sparket til embedsstanden, der ellers havde bidraget til størstedelen af kongens information om forholdene i landet, "det sidste *Borgerlige Skillerum* mellem Konge og Folk i Danmark, det, som Embeds-Standen, endogsaa mod sin Villie, udgjorde, faldt ved *Folke-Raadets* Oprettelse" (s. 25). Efter oprettelsen af stænderforsamlingerne har den ikke længere patent på rådgivning. Kongen kan derimod lytte direkte til repræsentanter for folket. Grundtvig opponerer her indirekte mod de nationalliberale, der kun så stænderforsamlingerne som en begyndelse på vejen frem mod den friere forfatning, der først blev opnået med Grundloven af 1849. Dette ses fx i Carl Ferdinand Allens *Haandbog i Fædrelandets Historie*. I opsummeringskapitlet "Tilbageblik" skriver han direkte: "Stænderinstitutionen afslutter den ældre Udvikling og danner Begyndelsespunktet til en ny" (Allen 1840, s. 595).

Efterliv for viser og festdagsforslag

Grundtvig kom ikke igennem med sine forslag til fejringen af hverken den 11. februar eller 2. april som nationale festdage. Den 28. maj var derimod allerede blevet fejret i ikke-officielle rammer siden 1832, på årsdagen for udsendelsen af Frederik 6.s anordninger om de fire stænderforsamlinger. Indtil kongeriget Danmark fik en friere forfatning, blev denne dato altid markeret i Danske Samfund, samt andre steder, som fx i aviserne. Den liberale bevægelse, der i 1841 ikke havde villet fejre 28. maj, fordi kongen ikke gik hurtigt nok med på dens ideer om en hurtig forfatningsændring, fejrede igen dagen i 1842 på den kongelige skydebane i København (Jensen 1931-1934, bind 2, s. 315). Efter Junigrundloven 1849 var det helt naturligt, at 5. juni, Grundlovsdag, blev en national festdag, således som den stadig er det.

Bogen *Danske Folke-Fester* blev anmeldt negativt, personfikseret, ironisk og anonymt i avisen *Fædrelandet*, nr. 902, den 10. juni 1842, spalte 7.229 f., se evt. her.

Viserne blev genoptrykt i flere sangbøger, se tekstredigeringen til *Sange til 28 Mai*.

Anvendt litteratur

- Abrahamson, Werner Hans Frederik; Rasmus Nyerup & Knud Lyne Rahbek (1812-1814) *Udvalgte Danske Viser fra Middelalderen; efter A.S. Vedels og P. Syvs trykte Udgaver og efter haandskrevne Samlinger udgivne paa ny*, bind 1-5. København
- Adriansen, Inge (2006) "Grundtvigs bidrag til udvikling af danske nationale symboler" i *Grundtvig-Studier 2006*, s. 67-98. København
- Allen, Carl Ferdinand (1840) *Haandbog i Fædrelandets Historie med stadigt Henblik paa Folkets og Statens indre Udvikling*. København
- Bech, Henrik (1878) udg. *Gunni Busck, et Levnedsløb i en Præstegaard*, 2. udg. [1869]. København

- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954)
- Danevirkevisen, se Kok, Laurids Olufsen (1695) "Om Tyre Danebod" i Peder Syv udg. *Et Hundrede Udvalde Danske Viser [...]*. København
- *Esbern Snare* (1862), DgF 131E i *Danmarks gamle Folkeviser*, bind 1-12; bind 3. København
- *Fædrelandet* (1842), nr. 902, den 10. juni. København
- Grundtvig, N.F.S. (1817) "Thyre Dannebods Vise" i *Danne-Virke* 2, s. 1-6. København
- Grundtvig, N.F.S. (1842a) *Sange til 28de Mai i Danske Samfund*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1842b) *Danske Folke-Fester en Røst fra Danske Samfund*. København
- Jensen, Hans (1931-1934) *De danske Stænderforsamlings Historie 1830-1848*, bind 1-2. København
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København
- Kok, Laurids Olufsen (1695) "Om Tyre Danebod" i *Et Hundrede Udvalde Danske Viser, Om Allehaande merkelige Krigs-Bedrivt og anden selsom Eventyr, Som sig her udi Riget Ved Gamle Kemper, Navnkundige Konger, og ellers fornemme Personer begivet haver, af Arilds Tid til denne nærværende Dag. Forøgede med det Andet Hundrede Viser Om Danske Konger, Kæmper og Andre, Samt hosføiede Antegnelser, Til Lyst og Lærdom*, udg. Peder Syv. København
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1992) "Grundtvig og danskhed" i *Dansk Identitetshistorie*, bind 1-4; bind 3, s. 9-187. København
- Olden-Jørgensen, Sebastian (2011) *Stormen på København 1659. Et københavnsk og nationalt erindringssted gennem 350 år*. København
- Scocozza, Benito & Grethe Jensen (1999) *Danmarkshistoriens Hvem, Hvad og Hvornår*. København
- Syv, Peder udg. (1695) *Et Hundrede Udvalde Danske Viser, Om Allehaande merkelige Krigs-Bedrivt og anden selsom Eventyr, Som sig her udi Riget Ved Gamle Kemper, Navnkundige Konger, og ellers fornemme Personer begivet haver, af Arilds Tid til denne nærværende Dag. Forøgede med det Andet Hundrede Viser Om Danske Konger, Kæmper og Andre, Samt hosføiede Antegnelser, Til Lyst og Lærdom*. København
- *Viser og Sange for Danske Samfund* (1847), 2. samling, hæfte 1. København

Anvendte websider

- Feldbæk, Ole "Slaget på Reden" i *Den Store Danske*
- Vammen, Hans "De Rådgivende Provinsialstænder" i *Den Store Danske*